

Gyilkosság az olcsóbb munkabér miatt.

— Megölték két munkást. —

(Saját tudósítónktól.) Hogy az általános munkanélküliség nemcsak a városokban, hanem a falvakban is felforrallja a munkásnép szenvedélyét, annak szomorú bizonyossága az a véres háborúság, mely a napokban tört ki Atyás és Csökmő biharmegyei községek munkásnépe közt. Az atyási határon most nagyobb földmunkálatokat végeznek, melyre az atyási munkások vállalkoztak. A szomszédos csökmőiiek azonban *négy fillérrel olcsóbban ajánlkoztak* és így ők kapták meg a munkát. Ezért tört ki a város háborúság a két község munkásnépe közt és a harenak két emberélet az áldozata.

Az eset úgy tudódott ki, hogy a napokban meghalt Csökmőn Szabó Imre kubikos. A halálesetet bejelentették az előljáróságának és így kiszállott a halottkém. A hullavizsgálat alkalmával megállapították, hogy Szabó nem természetes halállal mult ki. Fején hatalmas nyitott seb tátongott és a test többi részein is súlyos csapások nyomai látszóttak. Azonnal megindították a vizsgálatot és ekkor derült ki, hogy Szabó Imre az atyási véres éjszaka áldozata.

Szabó Imre többésmagával átment Csökmőről Atyásra, ahol most földmunkákat végeznek. Atyáson nem látták szívesen a csökmőieket, mert ezek négy fillérrel olcsóbban vállalták a munkát. Csütörtökön este munka után a csökmőiiek betértek a Steiner-féle koresmába, ahol több atyási oláh is iddógált. Italozás közben a két tábor összeveszett, mire az oláhok eltávoztak.

Kevés idő múlva elmentek a csökmőiiek is. Az oláhok azonban rájuk lestek és megtámadták őket. Mind a két csapat csákányokkal és kapákkal volt felfegyverkezve.

— *Üssük a magyar kutyákat!* — hangzott minduntalan az oláhok részéről.

Az oláhok nagyobb számmal voltak úgy, hogy a csökmőiiek alig tudtak menekülni. *Verekedés közben verték agyon Lupsán Jánost.*

A felbőszült oláhok tovább üldözték a menekülő csökmőieket, akik egy közeli őrházba futottak. Rémes perceket éltek át a csökmőiiek.

A románok megtámadták a kis épületet, de nem tudtak behatolni. Erre megpróbálták a falakat aláásni. Míg az ásás tartott, folyton fenyegették a benszorult csökmőieket.

— *Megnyuzunk kutyák! Leszámolunk végre!*

Eközben közelgett az őrház felé Szabó Imre, aki visszamaradt társaitól és egyáltalán nem tudott róla, hogy az oláhok az őrházba szorították a csökmőieket. Mikor a bosszút lihegő románok észrevették a gyanutlanul közelgő embert, felugráltak és ásókkal támadtak rá a védtelen emberre. Szabó az első csapástól eszméletlenül rogyott össze, de azért a tömeg még tovább is ütlegette a kapu fokával.

Mikor megelégtették a kegyetlenkedést, folytatni akarták az őrház aláásását, azonban ekkor tudomást szerzett a dologról a csendőrség is, honnan négy ember futó lépésben sietett megakadályozni a vérontást.

A verekedők közül több embert letartóztattak. A súlyosan sérült Szabót pedig ha-

zaszállították Csökmőre, ahol tegnap délelőtt meg is halt. A vizsgálatot nagy apparátussal folytatják a csendőrök.

Szegedi festőművész levele Párisból.

Páris, december 14.

Végtelen köszönettel vagyok a *Del-magyarország* jóakaratu támogatása iránt, amelyben részesített a szegedi tanács határozatával szemben. Ez a köszönet annál is nagyobb, mert senki nincs nekünk, művészeknek széles e világon más jóakarónk és megértő pártfogónk, mint a sajtó.

Lapjuktól olvasom, hogy a tanács kérelmemet visszautasította, a következő megokolással: „A kulturpalota egyetlen terme sem engedhető át üzleti célokra.” Milyen furcsán hangzik ez a kijelentés itt Franciaországban, a *kultura* hazájában! Mennyi káros közömbösséget és elítélést foglal magában. Tehát a tanács különbséget tesz üzleti és nem üzleti célokra rendezendő kiállítások között?! Érdekes volna megtudni, hogyan ösmeri föl a kettő közti különbséget. Mert én életemben már láttam annyi kiállítást, mint amennyit a tanácsnok urak együttvéve, de még ez a különbséget soha föl nem tűnt. Meghajolok a tanács határozatának jogosultsága előtt, ha egyetlen művészt föl tud mutatni a föld ke-rekségén, aki művészi produktumait *pénz nélkül átengedi*; még ha ez a művész a legnagyobb vagyonnal is rendelkezne.

Ugy látszik, a tanácsot képező urak sok kulturjelenséggel nincsenek tisztában. De még talán fizikaiakkal sem. Mert például, nem tudja, hogy egy művészettel foglalkozó egyénnek is vannak — ha élni akar — szükségletei, továbbá, ha az életét odaadja (belső erőktől kényszerítve) a művészetnek, következőképp *ebből neki meg is kell élnie*. Önök fölháborodtak volna azon, ha fáradságos tanulásuk eredményét nem méltatták volna pénz, illetve állás, hivatal formájában. Tehát a legtermészetesebb, ha minden létező egyén fizikai vagy szellemi ereje után nyert összegből tartja fenn magát. A művészetek nem föltétlen szükségesek a lét legelemibb föntartására: tehát nélkülözhetjük. Különösen, ha az egyénnél ez nem föltétlen szellemi szükséglet. Hogy a művészet szellemi szükséglet legyen, ehhez bizonyos szellemi magaslapon állónak kell már lenni. S ha meg is van ez sokakban, úgy esetleg pénzhány miatt nem bírja kielégíteni. Viszont kilenc-tizedrésze, kik megszerezhetnék maguknak vagyoni állapotuk révén, ezeknél nem szellemi szükséglet. Egy ország kulturfiokát mégis csak *művészi fejlettsége* mutatja legtisztábban. Mindezekből következtetve, az államnak és városoknak egyik legelengedhetlenebb kötelessége a művészetekkel szemben a legmesszebbmenő pártolás; ami nemcsak egy kiállítás-helyiség létesítésére kell, hogy kiterjedjen, hanem ilyen kiállításokon művek vásárlására, műtermek létesítésére stb. Mint teszi ezt Kecskemét, Nagybánya, Técső városa. Akartam egy másik beadványt is intézni a városhoz az iránt, hogy vegyen tőlem képet a létesítendő kiállításomon. Természetesen ilyen eredmények után ezt lehetetlen remélnem a tanácstól. Pedig Beck István ezt kibirta erőszakolni egy Skultétykép megvételére. S Beck lelkes buzgalmaért csak a legnagyobb elismerést érdemel. Ő azok közül a ritka egyének közül való volt,

akikből ha sokan lennének, végtelen nagy nyereség lenne az országnak. Hogy nem egy művész képét vétette meg? Elvégre érteni a művészethez, valamint Skultéty részéről a képcsinaláshoz — ehhez sok évi alapos tanulmány kell! A művészet tulajdonképeni lényegét alárendelni az üzlet fogalmának, a legnagyobb rosszakarat kell, hogy szerepeljen e meghatározásnál.

Ugyebár manapság magától értetődő, hogy a színészeknek állandó hajlékuk van, ahol a művészetüket bemutathatják. És bizony ők is az *ezért* befolyt összegből élnek, bírják csak magukat föntartani. És ez egy épeszü ember előtt nem elítélendő cselekmény. Próbálja meg a város meghívni *Zsübeliket* játszani egy estélyre, mielőtt a 3000 koronát nem biztosítaná neki egyetlen föllépéseért. Bizonyára nem jönne el. Az ő művészete csak ennyiért hallható. Azok, akik a természet hívó, parancsoló szavának engedve, a művészet bizonyos ágában kiképezik az ő — ez irányban fejlett — művészi képességeiket, ami csak óriási fáradság, esetleg nélkülözések árán lehetséges, — föltétlenül elvárhatják az emberiségtől, akiknek ezáltal pozitíve gyönyört szereznek, talán ép abban a sajátos formában, amelyben ők kifejezik, — mindezekért elvárhatják a pénzbeli díjazást. Minthogy a hivatalnok, iparos, kereskedő is jogosan számíthat fáradsága gyümölcsseire; pedig e foglalkozásokat, különös tehetség nélkül is lehet gyakorolni. Már Szegedtől 3 órányira (gyorsvonattal) sem használnak ilyen kifejezést; hogy Zsübelik lejött 3000 koronát keresni. Hanem eljött a csodás művészetével az érdeklődőket gyönyörködtetni. A művészettermékek az emberiséggé, míg csak azok meg nem semmisülnek. A művész, amikor alkot, az örök törvények titkait kutatja, iparkodik megörökíteni. A művészen áll tehát, anélkül, hogy az üzletnek köze volna mindezekhez. A művek bemutatásánál, tehát a természeti törvények harmonikus szépségei; a művészet által megtestesítve szerepelnek. A művek bárhova kerülnek is, az utókoré marad, akik mindvég e szempontból nézik. Ugyebár mindeddig még semmi köze az üzletnek; pedig ekkorra már halott a művész is és a tanácsos urak is. És önök mégis az üzletet hangoztatják. Azt már az életkényszer szükségelteti, hogy az ember a birtokában levő értéket, ha lehet, értékesítse. A fő célok azonban az előbb említettek.

A Szegedi Képzőművészeti Egyesület tárlatai is ép oly okok szüleményei, mint az enyém. Ha a pesti művészeket nem biztaták volna az eladás lehetőségeivel, ezek egy darab képet sem küldtek volna a kiállításra. És igen téved a tisztelt tanács, ha az egyesület által rendezett kiállításokat magasabb színvonalon állónak tartja az enyémmel (ha már összehasonlításról van szó). A pesti művészek Szegedre soha nem küldték el elsőrendű dolgaikat; minthogy az ő szempontjaikból ennek nem is volna értelme. *Ami jó dolgokat láthat a szegedi műkedvelő közönség, ezek csak szegedi művészekről láthatók.* Ez okból és a másik okból kifolyólag, — mely szerint a *Budapestben való érvényesülés csak úgy lehetséges, ha az illető művész átteszi ide székhelyét*, ahol szóval és ökölrel kiküzdi magának a megfelelő nevet (majd elfeledtem, hogy festeni is kell egy kicsit tudni, de nem nagyon). Mindezekből kifolyólag *Szegednek egy vidéki művészeti gócpontjává kellene fejlődnie*, ha egészséges és magasabb rendű műveltségben akar ré-

Höttges Wally

operaénekesnő, a berlini udvari opera tagja

hangversenye Wilhelmus Henry

zongoraművész közreműködésével

1914. évi január hó 12-én, este fél 9 órakor, a „Tisza“-szálloda nagytermében.

Jegyek válthatók VARNAY L. hangversenyirodájában Szegeden, Kárász-utca 9. Telefonszám: 81.